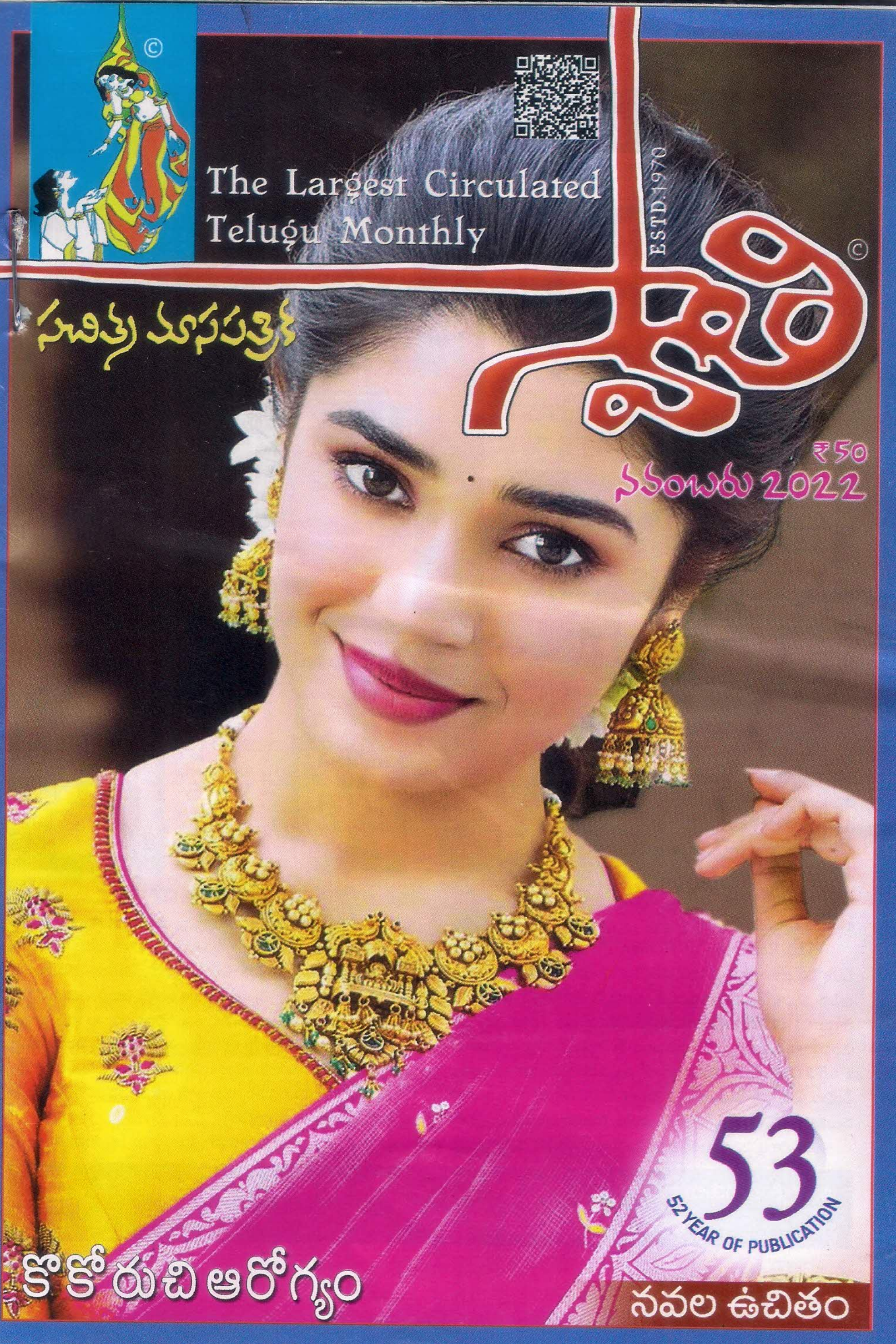
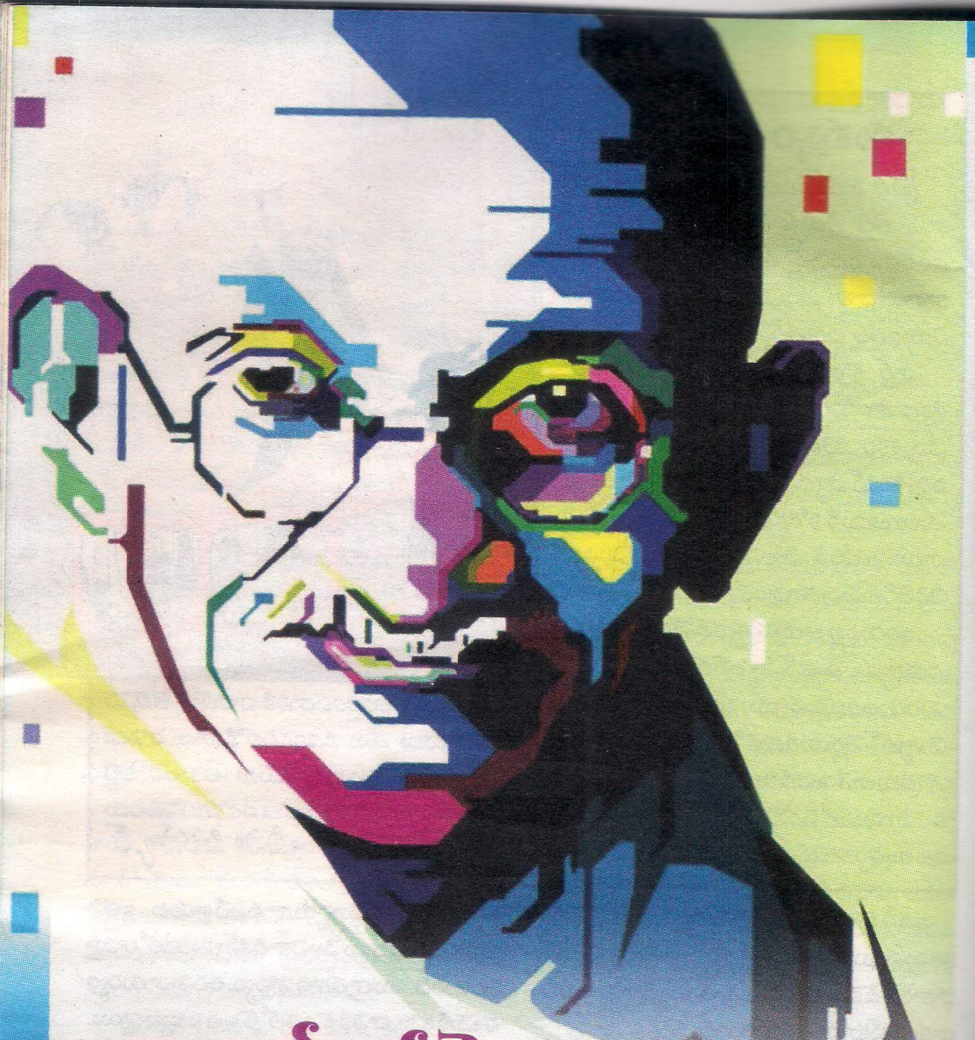

The Largest Circulated
Telugu Monthly
ESTD.1970
స్వాతి
సచిత్ర మాసపత్రిక
₹50
నవంబరు 2022
53
52 YEAR OF PUBLICATION
కోకో రుచి ఆరోగ్యం
నవల ఉచితం

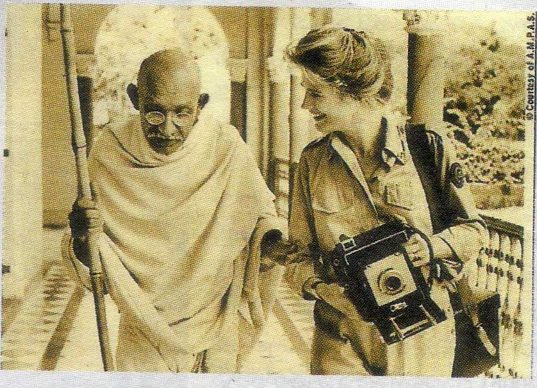
గాంధీజీపై సినిమా నిర్మాణం

మనం 'మహాత్మ', 'జాతిపిత' అని ఎంతో గౌరవంగాపిల్చుకొనే మోహన్‌దాస్‌కరమ్ చంద్ గాంధీ అక్టోబరు 2, 1869లో జన్మించారని మనందరికీ తెలుసు. అంతేకాదు ఈ మహాత్ముడు దారుణ హత్యకు గురైన నాటికి ఆయన వయస్సు దాదాపు 78 సంవత్సరాలుపైనే.

అప్పటికి భారతదేశంలో శబ్దం, సంభాషణలతో కూడిన సిన్మాలు తీయటం ప్రారంభమైకూడా దశాబ్దన్నరపైనే అయింది. నిజానికి భారతదేశ సినిమా చరిత్ర, ప్రపంచ సిన్మా చరిత్ర దాదాపు ఏకకాలంలోనే ప్రారంభం అయినాయని చెప్పుకోవచ్చు.

1912లోనే ధుండిరాజ్ గోవింద్ ఫాల్కే తొలి

నిశ్శబ్ద సిన్మా 'రాజహరిశ్చంద్ర' (1912-13) నిర్మించారు. అంటే ఫ్రెంచ్‌వారైన ల్యుమియరి సోదరులు తొలి నిశ్శబ్ద కురచ సినిమాలు నిర్మించిన 1895-1905 కాలానికి దగ్గర్లోనే భారతదేశంలో కూడా (1912 నాటికే) సినిమా చిత్రీకరణ ప్రారంభమైంది.

1931 నాటికే మనం జపాన్‌కన్నా అధికంగా సినిమా నిర్మాణాలు చేస్తున్నాము. 2012 నాటికి భారతదేశంలో సిన్మా నిర్మాణాలు సంవత్సరానికి వెయ్యి పైనే ఉంటే 2022 నాటికి అవి రెండువేలుదాటాయి. ఈ విషయంలో మనకుముందు స్పష్టతవస్తే గాంధీజీపై సినిమా నిర్మాణం ('బయోపిక్‌లు' అని ఇటీవల అంటున్న చిత్రీకరణలు) వెనుకదాగిన చారిత్రక సత్యాలు ఆశ్చర్యం కలిగించక మానవు.

బయోపిక్‌లు

ఈనాడు సినీ నటులనుంచి క్రీడాభిమానులు దాకా అనేకమంది ప్రసిద్ధులైనవారిమీద, వారు జీవించి ఉండగానే సినిమాలు (బయోపిక్‌లు) నిర్మిస్తున్నారు, ప్రదర్శిస్తున్నారు.

అంతేకాదు కరుడుగట్టిన నేరస్థులైన ఛార్లెస్ శోభరాజ్ నుంచి అనేకమంది జీవితంపై కూడా సిన్మాలు నిర్మిస్తున్నారు. కాని ఆశ్చర్యమేమిటంటే మనం 'జాతిపిత' అని ఎంతో గౌరవాభిమానాలతో వ్యవహరించే 'మహాత్మ'గాంధీపైన సినిమా నిర్మాణం ఆయన జన్మించిన నాటినుంచి సుమారు 112 సంవత్సరాల తర్వాత 1982లో తొలిసారిగా భారతదేశంలో 'గాంధీ' పేరుతో విడుదలయింది.

అంతవరకూ భారతీయ సినిమా నిర్మాతలు ఎవరూ గాంధీజీపై సినిమా నిర్మించలేదు. గాంధీ కంటే ముందున్న స్వాతంత్ర్య సమరయోధులపైన ప్రాంతాలవారీగా, వారి వారి మాతృరాష్ట్రాల భాషలలో కూడా సినిమాలు వచ్చాయి.

కాని గుజరాత్‌లో కూడా గుజరాతీ భాషలో గాంధీజీపైన సినిమా రాలేదంటే ఆశ్చర్యం కలగక మానదు. నిజానికి 1982లో విడుదలైన 'గాంధీ' సిన్మాకూడా భారతప్రభుత్వం, బ్రిటీష్ ప్రభుత్వం ఉమ్మడి పెట్టుబడివలన సాధ్యమైందే తప్ప ప్రైవేటుగా, సహజంగా సిన్మాలు నిర్మించే భారతీయ నిర్మాతల పెట్టుబడితో కాదు.

గోల్డ్ క్రెస్ట్ ఫిల్మ్స్, అంతర్జాతీయ సినిమా నిర్మాతలు, భారత ప్రభుత్వరంగ సంస్థ నేషనల్ ఫిల్మ్ డెవలప్‌మెంట్ కార్పొరేషన్, ఇండో బ్రిటీష్ ఫిల్మ్స్ సంస్థలు ఈ సిన్మాకు పెట్టుబడి పెట్టాయి.

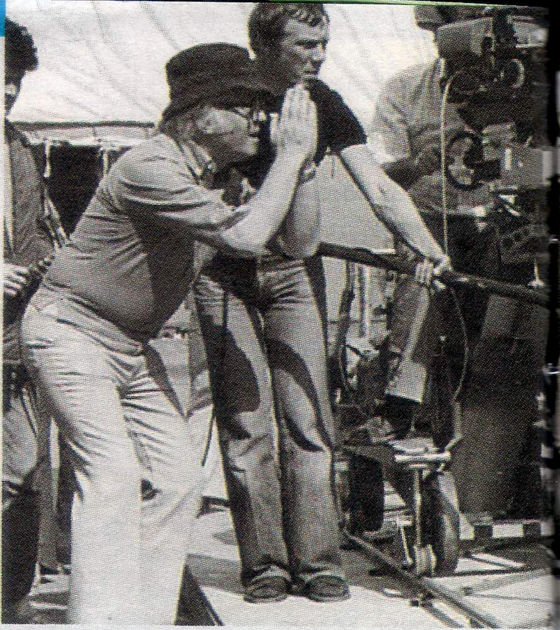
ఇక్కడ ఇంకొక విషయం తెలుసుకోవలసిఉంది. గాంధీజీ జీవితంపై తీసిన తొలి రెండు సిన్మాలు విదేశీయులు నిర్మించినవే, భారతీయ నిర్మాతలు కాదు. దర్శకులు కూడా విదేశీయులే.

గాంధీపై తొలిసారిగా నిర్మించిన విదేశీ సినిమా 'నైన్ అవర్స్ టు రామ'. దీనిని 1963లో నిర్మించారు. దీని నిర్మాణం, దర్శకత్వం వహించినవారు మార్క్ రాబ్‌సన్, స్క్రిప్టు రాసినది స్టాన్లీవోల్‌పర్ట్, సంగీతం సమర్పించినది మాల్కోం ఆర్నాల్డ్.

గాంధీజీపై తీసిన రెండవ విదేశీ సినిమా 'గాంధీ'. దీని దర్శకుడు రిచర్డ్ అటెన్‌బరో. స్క్రిప్ట్ తయారుచేసినది జాన్ బ్రైయిలీ.సంగీత దర్శకత్వం వహించినది పండిట్ రవి శంకర్ మహరాజ్, జార్జ్‌ఫెంటన్. మరో విశేషమేమిటంటే గాంధీజీపై నేటిదాకా పది చిత్రాలేవచ్చాయి. దేవదాసుపై దాదాపు 16 చిత్రాలు దాకా వస్తే, తర్వాత అధిక సంఖ్యలో వచ్చినవిగాంధీ సిన్మాలే. అయితే ఇక్కడ ఒక చిన్న తిరకాసుంది. గాంధీ ప్రధాన పాత్రలో (అంటే హీరోగా) వచ్చినవి

మూడు సినిమాలే. అవి వరుసగా గాంధీ (1982), ది మేకింగ్ ఆఫ్ మహాత్మ (1996), గాంధీ మై ఫాదర్ (2007). ఇవిగాక గాంధీ ఒక పాత్రగా, వేరేవారు ప్రధాన పాత్రలుగా తీసిన సిన్మాలు ఏడు.

వరుసగా అవి : నైన్ అవర్స్ టు రామ (1963), సర్దార్ (1993), జిన్నా (1998), డా॥ బాబా సాహెబ్ అంబేద్కర్ (2000), హే రాం (2000), ది లెజెండ్ ఆఫ్ భగత్ సింగ్ (2002), లగేరహో మున్నాభాయి (2006), దేవదాసు ప్రధాన పాత్రలోవచ్చిన 13 సినిమాలకన్నా (ప్రాంతీయ భాషలు, హిందీతో సహా) గాంధీ ప్రధాన పాత్రలో వచ్చిన సిన్మాలు చాలా తక్కువే.

ఇది మన నిర్మాతలు జాతిపితకన్నా ఒక రొమాంటిక్ హీరోకి ఇచ్చిన ప్రాధాన్యం. ఇది మన దేశ ప్రాధమ్యాలకు కూడా అద్దంపట్టే చక్కని ఉదాహరణ.ఇక గాంధీ పాత్ర పోషించినవారు (పైన పేర్కొన్న అన్ని సినిమాలు కలిపి) దాదాపు పదిమంది. వారిలో ప్రధాన పాత్ర పోషించినవారెవరంటే : బెన్‌కింగ్‌స్లీ (గాంధీ, 1982), రజిత్‌కపూర్ (ది మేకింగ్ ఆఫ్ మహాత్మ, 1996), దర్శన్ జెరివాలా (గాంధీ, మై ఫాదర్, 2007).

ఇతర పాత్రలలో నటించినవారు జె.ఎస్.కస్యప్ (నైన్ అవర్స్ టు రామా, 1963) అన్నూ కపూర్ (సర్దార్, 1993), శామ్ దస్తర్ (జిన్నా, 1998),మోహన్ గోఖలే (డాక్టర్ బాబా సాహెబ్ అంబేద్కర్, 2000), నసీరుద్దీన్‌షా (హే రామ్, 2000), సురేంద్ర రాజన్ (ది లెజెండ్ ఆఫ్ భగత్ సింగ్, 2002),దిలీప్ ప్రభావల్కర్ (లగేరహో మున్నాభాయి, 2006). వీరిలో ఒక బెన్‌కింగ్‌స్లీ మాత్రమే బ్రిటీష్ పౌరసత్వం, భారతీయ వారసత్వంగల వ్యక్తి.

శ్యామ్ దస్తర్ కూడా ఇంగ్లాండ్‌లోనే విద్యాభ్యాసం చేశారు.అంతేకాదు.బ్రిటీష్‌వారు లేక పశ్చిమ దేశాలవారు గాంధీజీపై నిర్మించిన తొలి రెండు సిన్మాలలో అధికశాతం నటులు ఆ యా దేశాలవారే తప్ప భారతీయులు కాదు. గాంధీజీపై మార్క్ రాబ్‌సన్ నిర్మించి, దర్శకత్వం వహించిన తొలి సినిమా 'నైన్ అవర్స్ టు రామా' గాంధీ దారుణ హత్యకు గురైన 15 సంవత్స రాలకు 1963లో విడుదల అయింది. అంతవరకూ కూడా గాంధీజీపై ఒక నివాళిగాకూడా భారతీయనిర్మాతలు ఒక సినిమా తీయాలని అనుకోలేదు. ఇంకో విషయంకూడా ఇక్కడ చెప్పుకోవాలి. 'నైన్ అవర్స్ టు రామా' (1963) విడుదలైన తర్వాత కూడా దాదాపు 19 సంవత్సరాలదాకా కూడా గాంధీజీపై ఎవరూ సినిమా తీయలేదు.

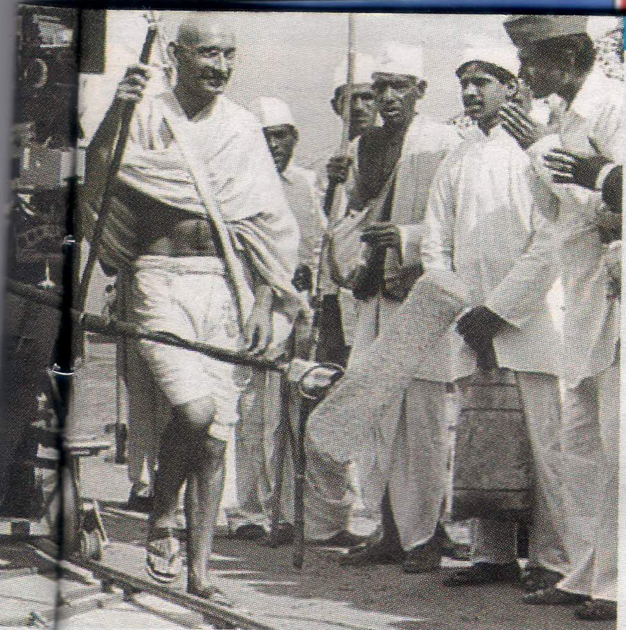
ఆశ్చర్య కరంగా రిచర్డ్ అటెన్‌బరో దర్శకత్వం వహించిన గాంధీ సినిమా 1982లో విడుదలైన తరువాతనే భారతీయ సిన్మా నిర్మాతలకు గాంధీపై సినిమాతీయాలని సంకల్పం కలిగినట్లు తోస్తుంది.

గాంధీజీపై లఘుచిత్రాలు

ఇందాక చెప్పినట్లు గాంధీజీపై నిర్మించిన పది సినిమాలలో దాదాపు ఏడు సిన్మాలను ఇంగ్లాండ్, దక్షిణాఫ్రికావంటి విదేశాలలో చిత్రీకరించారు.కొన్ని హాలీవుడ్ స్టూడియోలలో నిర్మితం అయినాయి.

గాంధీజీపై విడుదలైన దాదాపు పది సినిమాలలో మూడింటికి తప్ప మిగతావాటికి స్క్రిప్టు రాసినది మాత్రం భారతీయరచయితలే కావటం విశేషం.

డాక్టర్ బాబా సాహెబ్ అంబేద్కర్ (2000), ది

లెజెండ్ ఆఫ్ భగత్‌సింగ్ (2002), గాంధీ మై ఫాదర్ (2007) సిన్మాలకు మాత్రం స్క్రిప్టు కమిటీని ఏర్పరచి వారు క్షుణ్ణంగా చారిత్రక పరిశోధన జరిపిన తర్వాత స్క్రిప్టు సిద్ధంచేయటం జరిగింది.

ఇక్కడ ఒక విషయం తేటతెల్లం చేయాలి. నైన్ అవర్స్ టు రామా (1963), గాంధీ (1982) సిన్మాల స్థాయిలో తీయకపోయినా వాటి విడుదలకుముందు స్వదేశీ నిర్మాతలు గాంధీపై భక్తి భావంతో కొన్ని కురచ చిత్రాలు లేక లఘు చిత్రాలు తీశారు.

చెట్టియార్ ఫిల్మ్స్‌వారు మహాత్మగాంధీ (1940)ని, మహాత్మాగాంధీ- ట్వంటియత్ సెంచరీ ప్రాఫెట్ (1953)ని, ది లైట్ దట్ షాన్ (1948)లో తీశారు. ద్వారకా భోస్లా దర్శకత్వం వహించిన 'విశ్వదీప్ గాంధీ' కూడా వీటిలో ఒకటి.

కేవలం మూడు రీళ్ళ నిడివి ఉండే సినిమా ఇది. ఇవేమీ ఇప్పుడు లభ్యమయ్యే స్థితిలేదు.

నైన్ అవర్స్‌టు రామ , లెజెండ్ ఆఫ్ భగత్‌సింగ్, లగేరహో మున్నాభాయి, గాంధీ మై ఫాదర్ వంటి సినిమాలలో మాత్రం కొంత శృంగారం, ప్రేమవంటి కమర్షియల్ హంగులు కనిపిస్తాయి.

ఈ విధంగా గాంధీజీపై ఆయన జీవించి ఉన్నప్పుడు కాని, ఆయన హత్యకు గురైన తర్వాతగాని భారతీయ నిర్మాతలెవ్వరూ సినిమాలు నిర్మించడానికి ఆసక్తి కనబరచకపోవడానికి ఒక పూర్వ రంగం కూడా ఉంది.

గాంధీహత్యకు గురైన తర్వాత నెహ్రూ యుగం నడిచింది. దాదాపు 17 సంవత్సరాలు నెహ్రూ తిరుగులేని నాయకుడిగా ఏకఛత్రాధిపత్యం నెరిపారు.

ఆయన కాలంలో మీడియా ఎక్కువగా నెహ్రూని పొగడ్తలతో ముంచెత్తడంలోనే తరించిందని ఈ రంగంలో పరిశోధకులు ఏకగ్రీవంగా అంగీకరిస్తారు.

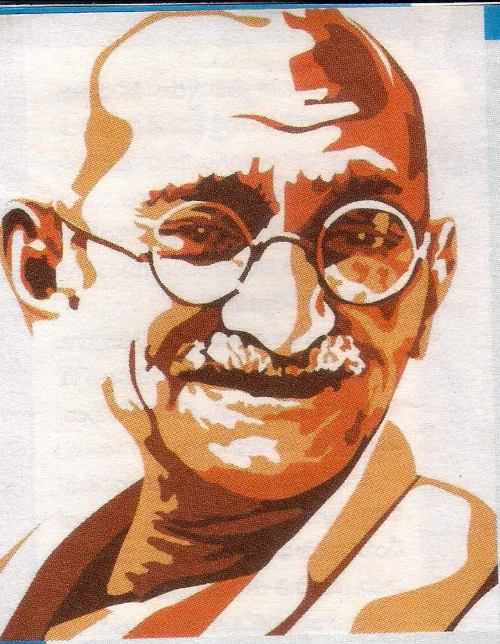
గాంధీజీపై సినిమాలు నిర్మించటం కన్నా, ఆయన సిద్ధాంతాలను అమలు చేయటం ప్రాధామ్యంగా నెహ్రూ మాట్లాడేవారు. ఒకసారి 1963లో జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ రాజ్యసభలో ఒక సభ్యుడు అడిగిన ప్రశ్నకు జవాబుగా, 'గాంధీపై ప్రభుత్వపరంగా చిత్రనిర్మాణం చేయటం అనేది ఒక క్లిష్టమైన ప్రతిపాదన, అందుకు భారత ప్రభుత్వం సమర్థమైన భాగస్వామి కాలేదు' అని తెలిపాడు.

గాంధీజీ అభిప్రాయం

ఇంకో ఆసక్తికర విషయం ఏమిటంటే భారతదేశంలో సినీరంగం బ్రిటీష్ పాలనలోనే పూర్తి స్థాయికి ఎదిగింది.దీన్ని నియంత్రించడానికి అప్పటి బ్రిటీష్ ప్రభుత్వం తొలిసారిగా 'భారతీయ సినిమాటోగ్రఫీ కమిటీ'ని ఏర్పరచింది 1927-28 మధ్య. ఈ కమిటీ గాంధీ అభిప్రాయాలనుకూడా కోరింది. కారణాలు ఏవైనా గాంధీ సినిమాపట్ల తనకు సరైన సదభిప్రాయం లేదని కమిటీకి తెలిపారు.

అయినా అప్పటికే ఉవ్వెత్తున ఎగసిపడుతున్న స్వాతంత్ర్యోద్యమానికి ప్రేరణగా రూపొందుతున్న భారతీయ సినిమాల వలన -

లైంగిక, విశృంఖలత్వంతో భారతదేశంలో విడుదల అవుతున్న బ్రిటీష్ సిన్మాల వలన, బ్రిటీష్‌స్త్రీల పట్ల, అధికారులపట్ల భారతీయుల్లో పెరుగుతున్న వ్యతిరేకత, తక్కువస్థాయి భావాలవలన, బ్రిటీష్ ప్రభుత్వం ఈ సినిమాటోగ్రఫీ కమిటీ సిఫార్సుల

ఆధారంగా సెన్సార్ చట్టాన్ని తొలిసారి అమలులోకి తెచ్చింది. ఈ సెన్సారు నిబంధనల ప్రకారం బ్రిటీష్ సినిమాలలోని అభ్యంతరకర లైంగిక సన్నివేశాలను తొలగించటం చేసేవారు.

అంతేగాక స్వాతంత్ర్యోద్యమాన్ని ఎగద్రోసే సినిమాలను కూడా నియంత్రించసాగారు. వీటి నుంచి తప్పించుకోవడానికేనన్నట్లు అప్పటి భారతీయ సినిమాని భక్తి మార్గంలో నడిపిస్తూ, దేవీ, దేవతలను 'భరతమాత' రూపంలో ఒక మెటఫర్‌గా చూపిస్తూ ప్రజల్లో స్వాతంత్ర్య కాంక్షను ఎగదోసేవారు దర్శకులు.

ఇలాంటి సందర్భంలో ఒక్కసారి మహాత్మాగాంధీ 'రామరాజ్య' (1943) అనే సినిమాను బొంబాయిలో వీక్షించారు. దీనికి నాడు విజయభట్ దర్శకత్వం వహించారు. సిన్మా వీక్షించటం అయినాక సిన్మా హాల్ నుంచి గాంధీజీ బయటికి వచ్చారు.

సినిమాపై గాంధీజీ అభిప్రాయం కోరగా 'తను ఈ సినిమా అనే దృశ్యకావ్యాన్ని భరించలేనని, ఎప్పుడెప్పుడు సిన్మాహాల్‌నుంచి బయటకు పోతానా' అని నిరీక్షించానని తెలిపారు. గాంధీజీ చేసిన ఈ వ్యాఖ్యలు అప్పటి పత్రికల్లో బహుశా ప్రాచుర్యం పొందటంతో భారతీయసినిమా పరిశ్రమ చాలా ఇరకాటంలో పడింది. క్వాజాఅబ్బాస్ అహ్మద్ అనే ప్రముఖ సినీ పరిశ్రమ వ్యక్తి గాంధీజీ వ్యాఖ్యలపై తీవ్రంగాస్పందిస్తూ ఒక ఉత్తరం కూడా రాశారు.

ఆ ఉత్తరంలో సినిమా పరిశ్రమ తెచ్చిన ఆధునికతను గుర్తించమని, పరిశ్రమలో శ్రమిస్తున్న వేలాది మంది కార్మికులను గుర్తించమని ప్రాధేయపడ్డారు. మరో సినిమా పత్రిక 'ఫిల్మ్ ఇండియా' ప్రముఖుడు బాబూ రావ్ పటేల్ కూడా ఇంచుమించుగా ఇదే విధమైన విన్నపం పంపించారు గాంధీజీకి.

గాంధీ జీవించి ఉన్న కాలంలో, గాంధీ హత్యకు గురైన తర్వాత కూడా భారతీయ నిర్మాతలు ఈ జాతిపితపై సినిమా నిర్మించడానికి ముందుకు రాకపోవటానికి కారణం గాంధీ సినిమా పరిశ్రమ పట్ల, సినిమాపట్ల వ్యక్తపరచిన భావాలేనని అనేక మంది ప్రసిద్ధ పరిశోధకులు భావిస్తారు.

రామరాజ్యం సినిమా

గాంధీజీ తన జీవితకాలంలో చూసిన మొదటిది, ఆఖరిది అయిన సినిమా 'రామరాజ్య'మే. ఒక సందర్భంలో సినిమాలపై తన అభిప్రాయంచెబుతూ 'సినిమాకు మనిషి కంటిని తప్పుదోవలో నడిపించే శక్తి చాలా అధికమని, సినిమా చూడటంవలన మనిషి చెడుమార్గానికి మళ్ళే అవకాశాలు ఎక్కువన్నట్లు' అభిప్రాయపడ్డారు.

గాంధీజీకి సినిమాపై ఉన్న అభిప్రాయాలు నాటి సాంఘిక, సంప్రదాయ నిర్మాణాలకు అనుగుణంగా ఉన్నా, లేకపోయినా గాంధీజీపై 1982-2007 మధ్య ఒక్కసారిగా పలు సినిమాలు విడుదలైనాయి. గాంధీజీ నమ్మిన విలువలను, అనుసరించిన మార్గాలను అభివ్యక్తీకరిస్తూనే గాంధీజీవ్యక్తిత్వాన్ని భిన్నకోణాలలో విశ్లేషించాయి ఈ సినిమాలు.

ఈ సినిమాలన్నీ ఒకేసారి వరుసగా చూస్తే గాంధీని 2007 నాటికి భారతీయ సమాజం ఎంత మేరకు సరిగ్గా అవగాహన చేసుకొందో మనకుస్పష్టమైన అవగాహన వస్తుంది. ఇదే గాంధీజీపై సినిమాలునిర్మించడం వెనుకనున్న కథ సంక్షిప్తంగా.

డా॥ కొప్పరపు నారాయణమూర్తి